

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek dnia 28. Lipca 1815.

Królestwo Polskie.

Gazety Warszawskie, dochodzące do dnia 22. Lipca, nie zawierają żadnych dalszych Uchwał tymczasowego Rządu Królestwa Polskiego, ani też wiadomości krasińskich, prócz tych, że pułki wojska Polskiego składają w stanowiskach swoich przysięgę wierności N. Cesarzowi i Królowi Aleksandrowi; i tak wykonała ją dnia 27go Czerwca stojąca w powiatowém mieście Koźlicach artylerja w obecności Jenerała dywizyi Sierakowskiego; dnia 9. Lipca 3cia brygada złożona z pułków 2go i 4go strzelców pieszych, w mieście powiatowém Opatowie w obecności Jen. dywizyi Hrabiego Izidora Krasińskiego; w mieście Przasnyszu wykonał też przysięgę dnia 9. Lipca pułk 2gi piechoty liniowej przed Jen. dywizyi Chłopcickim, a dnia 12go tegoż miesiąca stojący w mieście Mławie 6ty pułk piechoty liniowej przed tymczasowym Jenerałem dywizyi. Złożenie téy przysięgi poprzedzało nabożeństwo, po niey zaś śpiewano pochwalny himn Ambrożego, a ucztę i oświecenie miast kończyły tę uroczystość.

Dnia 14. Lipca przyjechał do Warszawy z małżonką swoją Hrabia Wittgenstein, Ces. Ros. Jenerał jazdy i naczelny Dowódca Rossyjskiego wojska odwodowego.

P r u s y.

Polska Gazeta W. Xięstwa Poznańskiego umieściła następujące uchwały i ogłoszenia rządowe:

1. List zwołujący Mieszkańców W. Xięstwa Poznańskiego na Zgromadzenia powiatowe.

Na mocy udzielonéy mi przez Jego Królewską Mość, Pana Naszego Najmilszszego, jako Namiestnikowi Króla w W. Xięstwie Poznańskiem, pomiędzy innemi atrybutami władzy zwoływania zgromadzeń powiatowych i całego Kraju, i kierowania ich obradami, stanowiąc niniejszém, aby wszelkiego stanu Obywatele i Mieszkańcy W. Xięstwa Poznańskiego, podług swego podziału na Powiaty zgromadzili się, dla wybrania stosownie do ogłoszonego pod datą dzisiejszą Patentu, Deputowanych do złożenia przysięgi hołdu dziedzicznego, a to w następujących miejscach i dniach: (Tu wyszczególnione są te miejsca i dni dla 14tu Powiatów byłego Departamentu Poznańskiego, dla 4rech Powiatów byłego Departamentu Bydgoskiego i 2ch Powiatów, które od Kaliskiego Departamentu odpadły.) Prezesowie terażniejsi Rad powiatowych, lub w ich nieprzytomności najstarszy Rada, mają w każdym resp. Powiecie na terażniejszych zgromadzeniach przydawać. Do swéy pomocy wyberą pomiędzy Obywatelami i Mieszkańcami dwóch Assessorów, a wspólnie z tymi Sekretarza, który protokół utrzymywać będzie. Sołtysi wszelkich Gmin, bez rozstrzygnięcia te Gminy dziedziczną possessyę mają lub nie, sprowadzeni zostaną na zgromadzenie powiatowe przez swych Działców. Po ukończonym wyborze Deputowanych od Stanu szlacheckiego, wybiorą zgromadzeni z Powiatu Sołtysi zśród siebie pod dyrekcyą Prezesa zgromadzenia powiatowego w imieniu swych Gmin Deputowanych. Ouzuznione zgromadzenie się Gmin nie ma mieć miejsca. Proboszczowie obiorą swych Deputowanych na zgromadzeniu Szlachty. Żaden inny przedmiot, nad zamierzony podług powyżéy wyrażonego Patentu wybor Deputowanych nie ma, i nie mo-

że byż na tych zgromadzeniach traktowanym. Sporządzony onych protokół Prezes zgromadzenia powiatowego, prześle drogą przełożony sobie Zwierzchności administracyjney powiatowey, Naczelnemu Królewskiemu Prezesowi W. Xięstwa Poznańskiego, który mnie go poda i któremu razem dalsze potrzebne zalecenie ku dopełnieniu tego wezwania, niniejszém powierzają się.

Dań w Berlinie d. 22. Czerwca 1815. roku.

Namiestnik Króla w W. Xięstwie
Poznańskim,
Radziwiłł.

II. *Ogłoszenie względem oddania zarządu W. Xięstwa Poznańskiego pod bezpośredni stér Władz Pruskich.*

Po ukończonych przygotowaniach, jakie potrzebnemi były, zanim zarząd W. Xięstwa Poznańskiego mógł byż oddanym pod bezpośredni stér Władz Królewsko Pruskich, ustanowilem takowe Władze pod nazwiskiem: *Królewsko Pruskiej Kommissyi Regencyjney*, dla Departamentu Poznańskiego w tutéjszém mieście, ia dla Departamentu Bydgoskiego w mieście Bydgoszczy. Królewskie Kommissye Regencyjne nastają w mieysce dotąd czasowych Prefektur i Dyrekcyi skarbowych, które to obydwie też Regencye w jedno łączą się grono, oraz w mieysce Administracyi Dóbr i Lasów skarbowych. Królewska Kommissya Regencyjna Bydgoska rozpocznie swe posiedzenia z dniem 1. Lipca r. b., a Poznańska z dniem 17go tegoż miesiąca. Stosownie do tego wszyscy Urzędnicy i Mieszkańcy w Powiatach Poznańskim, Babimostkim, Kościańskim, Wschowskim, Krotoszyńskim, Krobskim, Międzyrzeczkim, Szrodzkim, Szremskim i Obornickim, toż same Urzędnicy i Mieszkańcy w tutęjszych częściach Powiatów Pyzdrowskiego, Odolanowskiego i Ostrzeszowskiego, i we wszystkich należących do nich miastach, począwszy od dnia 12. następnego miesiąca Lipca, we wszelkich interesach, które dawniej należały do jurydykcyi Prefektur, Dyrekcyi skarbowych i Administracyi Dóbr i Lasów skarbowych, adressować mają swe rapporta, podania i prośby do Królewsko Pruskiej Kommissyi Regencyjney w Poznaniu, Urzędnicy zaś i Mieszkańcy w Powiatach Bydgoskim, Inowrocławskim, Gnieźnieńskim, Wągrowieckim, Pilskim, w tutęjszém części Powiatu Powidzkiego, i w byłych Zachodnio-Pruskich częściach Powiatów Kamińskiego i Waleckiego, tudzież po wszy-

stkich do tyhże Powiatów należących miastach, od dnia dzisiejszego poczynając, adressować mają swe rapporta, podania i prośby do Królewsko Pruskiej Kommissyi Regencyjney w Bydgoszczy, oczekiwać ich rezolucyi na swe przełożenia i rapporta, także rozporządzeniom i rozkazóm Królewskich Kommissyi Regencyjnych we wszelkich okolicznościach i przedmiotach ich jurydykcyi byż posłusznymi.

Niniejsze postanowienie do publiczney podając wiadomości, uznaję oraz za rzecz potrzebną, następujące uczynić rozporządzenie:

1) Wszelkie z urzędu przez Królewskie Kommissye Regencyjne wydawać się mające rozporządzenia i rozkazy, wychodzić będą w obudwóch językach: Niemieckim i Polskim.

2) Osoby prywatne czynić mogą wedle upodobania swe prośby i podania w Niemieckim lub Polskim języku; zostawia się jednakże do woli posiadającym język Niemiecki, czyli tegoż zechcą używać dla uniknienia zwłoki w uzyskaniu rezolucyi, do iakieyby w szczególnych przypadkach konieczność tłumaczenia przełożen stać się mogła powodem. Na podania w języku Niemieckim wychodzić będzie rezolucya Królewskich Kommissyi Regencyjnych tylko w tymże języku; na podania zaś w Polskim, nastąpi rezolucya w Niemieckim i Polskim języku.

3) Urzędy Konsyliarsko-Ziemiańskie, w korespondencyi swy z Mieszkańcami Powiatów, używać powinny języka, który, wedle ich wiadomości w tym względzie, naydogodniejszy jest dla Mieszkańców; atoli koncepta wydawanych przez nie rozporządzeń brane byż muszą do akt w języku Niemieckim.

4) Tytuł: „*Podprefektura i Podprefekt*“, ustaie odtąd, a w to mieysce następuje tytuł: „*Urząd Konsyliarsko-Ziemiański i Konsyliarz Ziemiański*“.

5) Dotychczasowe Rady departamentowe i powiatowe urzędować będą wciąż w obrębie swych pełnomocnictw i wedle przepisów udzielonych im instrukcyi, tak długo, dopóki dalszy tryb organizacyi Prowincyi nie stał się powodem do zmienienia ich dotychczasowych stosunków.

6) Znajdującym się w Powiatach i po miastach Zwierzchnościóm policyjnym, skarbowym, administracyjnym i poborowym, winni Mieszkańcy wieś i miast ulegać we wszelkich rozporządzeniach, które uznają za

potrzebę przedsiębrać w zakresie dotychczasowego ich urzędowania i wedle dotychczasowych ustaw i przepisów, lub wedle udzielonych im się mających na przyszłość instrukcyi.

7) Wszelkie urzędy są tymczasowemi. Tak znaleźieni w miejscu Urzędnicy, którzy do teraźniejszej przechodzą Administracyi, iako też nowo przy niej pomieszczone osoby przez swe użycie i pomieszczenie nabywają tylko nadziei, nie zaś prawa do powierzonych im tymczasowo urzędów.

Potwierdzenie ich w tychże posadach zastrzega się wyraźnie N. Królowi, i potwierdzenia tego spodziewać się tylko można względnie tych publicznych Urzędników, którzy aż do ukończenia organizacyi Kraju, złożą dowody swęjy zdolności do urzędów, oraz swęjy wierności i przywiązania do Rządu N. Króla.

8) Wszelkie uleganie Zwierzchności administracyynych w W. Xięstwie Poznańskiem iakiegokolwiek bądź nazwiska, Władzom byłego Xięstwa Warszawskiego, ustaje zupełnie; jeżeliby iakie od nich doszły odezwę, nie powinny ich wcale uskuteczniać, lecz tak, iak je odbierają, do właściwej Królewskiej Kommissyi Regencyyney końcem dalszego rozporządzenia odsyłać.

9) Żaden Urzędnik W. Xięstwa Poznańskiego nie powinien w wykonywaniu obowiązku urzędowego nosić odąd na sobie ubioru urzędniczego, któryby pochodził z nadania Rządu zeszłego.

10) Dla ułatwienia biegu interesów, potrzebną jest rzeczą, ażeby rapporta i podania, które podług dawniejszego urzędzenia należały do jurysdykcyi prefekturalney, oznaczone były na rubryce cyfrą I., rapporta zaś i podania, które należą do gęzi administracyyney byłych Dyrekcyi skarbowych i Administracyi Dóbr i Lasów skarbowych, cyfrą II.

Poznań dnia 30. Czerwca 1815.

Królewsko-Pruski Naczelnny Prezes
W. Xięstwa Poznańskiego,
Zerboni di Sposetti.

III. Ogłoszenie względem urzędzenia Sądownictwa w W. Xięstwie Poznańskiem.

N. Król, Pan nasz Najmilszy, raczył w Najwyższym rozkazie gabinetowym z dnia 3. Maja r. b. postanowić, iż w W. Xięstwie Poznańskiem Sprawiedliwość ma być

wykonywaną. W chwili rozpoczynającej się organizacyi Sądownictwa, podać do publicznej wiadomości wamiątkowane zasady, w następujących obiętych paragrafach.

§. 1. Pruskie prawo królowe mieć znowu będzie moc od dnia, który ieszcze z osobna ogłoszonym zostanie; utrzymują się woli dotychczasowe stosunki między posiadzielami dóbr a znaydującymi się w ich dobrach chłopami i włościanami, gospodarstw prawem dziedzictwa nieposiadającymi, wedle których to stosunków służą im osobista zupełna wolność i używanie korzyści z nadanych im od Dziedzica gruntów, za które im się wedle układu wyptacają, (bądź to gotowizną, naturaliami, bądź robocizną). Tak rzeczonym włościanóm, iako też dóbr posiadaczóm, wolno także bydź ma, iak dotąd, zrywać swe nawzajemne związki za poprzedniczym w kontrakcie warowaném, lub w niedostatku umowy, za rocznem wypowiedzeniem, i rozstawać się z sobą.

§. 2. Zostaie się przy zachowywaném dotąd w Sądach cywilnych ustném postępowaniu. Zastrzegają się odmiany, mające na celu usunięcie nadużyciów i niedostateczności.

§. 3. Sądy pokoioów mają także na przyszłość bydź utrzymane; na miejsce zaś dotychczasowych Trybunałów cywilnych, do których zbyt wielkie okręgi jurysdykcyjne należały, ustanowione będą Sądy Ziemiańskie dla mniejszych okręgów sądowiczych.

§. 4. Te Sądy Ziemiańskie stanowią nawzajem Instancję appellacyyną.

§. 5. Ustanowić się mający w Poznaniu Zwierzchni Sąd Appellacyynny rozstrzygać będzie w trzeciej i ostatniej Instancyi, gdzie taż Instancya ma miejsce wedle prawdeł, które zostaną oznaczonemi.

§. 6. Przy osadzaniu urzędów sędziowskich, miay będzie wzgląd na najsławitszych i naysposobniejszych Rodaków, biegłych w prawnictwie. Pierwszy Prezes Zwierzchniego Sądu Appellacyynego i Prezesi Sądów Ziemiańskich, obierani bydź muszą z pomiędzy Rodaków.

§. 7. Język Polski utrzymuje się we wszystkich czynnościach sądowych. W tych tylko Powiatach, gdzie język Niemiecki jest panującym, mogą się one w samym języku Niemieckim odbywać.

Co do przedmiotów hypotecznych, opiekuńczych i kryminalnych, oddzielne w tym mierze wydziale rozporządzenie, skoro o teraż

nieyszm ich położeniu dostateczna wiadomość powzięta zostanie.

J. K. Mość przeznaczył na Kommissarza do organizowania Sądownictwa, mianowanego już drugim Prezesem Zwierzchniego Sądu Apellacyynego, JW. Schönnermark, który już zjechał i urządowanie rozpoczął. Jak daleko w tój mierze wpływ mój jest przepisany, znosić się JW. Prezes ze mną będzie.

JW. Prezes obemyuje zarazem na teraz zwierzchni stér Sądownictwa i bezpośredni dozór nad będącemi Sądami i Urzędnikami sądowymi. Poleca się im przeto uskutecznianie jego postanowień i rozporządzeń. — Poznań d. 12. Lipca 1815.

Królewsko-Pruski Naczelny Prezes
W. Xięstwa Poznańskiego.

Zerboni di Sposetti.

Stosownie do powyższego obwieszczenia wzywam wszystkie Władze sądownicze i Urzędników sądowych, ażeby w okolicznościach z urzędowania ich pochodzących, do mnie wprost rapporta czynili. Mieszkańcy, mając powód do zanoszenia uzaleń w przedmiotach prawnych, skoroby takowe od Zwierzchności nie zostały załatwionemi, udsią się do mnie; powinni jednakże do podań swoich dołączać uzyskane rezolucyje. — Poznań d. 12. Lipca 1815.

Królewsko-Pruski Wiceprezes zwierzchniego Sądu Apellacyynego, jako Kommissarz do organizowania Sądownictwa:

Schönnermark.

IV. Ogłoszenie względem przyszłéj Konstytucyi Królestwa Pruskiego i prowincjonalnego urzędzenia W. Xięstwa Poznańskiego.

N. Król, Pan nasz Najmiłościwszy, raczył Mieszkańcom W. Xięstwa Poznańskiego, w wydanej do nich na dniu 15. Maia r. b. odezwie, następujące udzielić zapewnienie:

„Będziecie uczestnikami Konstytucyi, którą wiernym Moim Poddanym udzielić zamyslę, i otrzymacie równie iak inne Prowincyje Moiego Państwa, Rząd prowincjonalny.“

Spieszę z podaniem do powszechnéj wiadomości, ściągając się do tego przedmiotu najwyższéj Ustawy, wydanéj w Wiédniu d. 22. Maia r. b., względem utworzyć się mającéj Reprezentacyi Ludu. Poleconém mi już zostało, aże-

bym podał kilku Mieszkańców, którzy w Radzie JO. Xięcia Arcy-Kancelerza Państwa w Berlinie zasiadać, i tak w przedmiocie utworzenia Konstytucyi dla całej Monarchii, iako też urzędzenia Stanów krajowych dla W. Xięstwa, wespół pracować mają. Czekam tylko na bliskie przybycie JO. Xięcia Namiestnika, dla przełożenia mu pod rozwagę moich propozycyi. (Tu następuje umieszczona w przeszłym Nrze Gazety naszéj Uchwała Królewska, względem utworzyć się mającéj Reprezentacyi Ludu w Państwie Pruskiem.) — Poznań d. 14. Lipca 1815.

Królewsko-Pruski Naczelny Prezes
W. Xięstwa Poznańskiego.

Zerboni di Sposetti.

Oprócz powyższych urzędzeń wyszło także urządzenie tyczące się handlu solą, którego wstęp tak opiewa: „Doświadczenie dostatecznie nauczyło, że wolny handel solą przynosi tylko szkodę i uciśnienie dla Mieszkańców, i że Rząd nie ma ztąd tych korzyści, iakie, bez uciśnienia Mieszkańców, we własném administrowaniu monopolium solnego znajduje. Tak dobro Mieszkańców W. Xięstwa Poznańskiego, iako też interes rządowy, z równą wymagaia koniecznością, ażeby dotychczasowy wolny handel solą stał uchylonym, a dochody solne, podobnie iak za byłego Rządu Królewsko-Pruskiego i później aż do roku 1813 za Rządu Xięstwa Warszawskiego, przez Rząd administrowane były. (Tu następują szczególowe przepisy.)“

Od dnia 1. Lipca ustały w powszechności w całym W. Xięstwie Poznańskiem podwojony (forszpano) dla Urzędników cywilnych i pojedynczo iadących Wojskowych, którzy odbywając podróż w interesach służbowych, winni są jeździć extrapocztą lub zwyczajną pocztą.

Jak wielką musi być wojskowa osada Pruska w Poznaniu, dowodem tego jest następujące, w Gazecie tamczesny umieszczone obwieszczenie: „Mnogosc garnizonu tutajszego wymaga w przeciagu terażniejszéj wojny, nietylko właścicielow, ale tez i komorników pociągnąć do poniesienia stalego inkas terunku; co się podaje do publiczney wiadomości. — Poznań d. 3. Lipca 1815.“

Kommesdant placu, Wilamowitz.

Obie Sycyliie.

N. Król oboiéj Sycylii Ferdynand IV.

Wzrost dnia 30. Kwietnia Parlamentowi w Palermo o bliskim swym wyjeździe i o odroczeniu Izby obu, przyczem żądał, aby Izby w przeciągu 6ciu dni uchwały posilki pieniężne, i takich obecne okoliczności Europy i Sycylii wymagały. Nie zataił oraz Król nieukontestowania swiego z powodu wahania się Izby Deputowanych w zezwoleniu na potrzebne podatki.

Dnia 19. Czerwca odprawił ten Monarcha uroczysty wjazd swój do Neapolu wśród radośnych okrzyków Ludu. Miasto przez trzy noce jak nayokazalej oświeconem było.

Jeszcze przed przybyciem Króla, ogłoszono w Neapolu pięć odezw jego téj treści:

Pierwsza pod dniem 20. Maia z Messyny, wyraża: „Ferdynand IV. &c. Po tak długim i smutném rozłączeniu powracamy do was kochani Poddani. Kongres Wiedeński uznał prawa nasze do korony Obojczy Sycylii. Oręż nasz i Sprzymierzonych, połączony z miłością Ludów naszych, przyspieszył tę szczęśliwą chwilę. Odtąd szczęściem jedynie Ludów naszych zajmować się będziemy. Obawiliśmy już w Manifestie pod d. 1. Maia aycowskie zamiary nasze; potwierdzamy je dziś i przyrzekamy uroczyście, iż prawodawstwo i Rząd nasz opierać się będą na następujących zasadach: 1) Wolności osobistey i obywatelskiej. 2) Świętości własności, nieodzowności przedszy dóbr narodowych. 3) Stanowieniu podatków według prawa. 4) Utrzymaniu długu narodowego. 5) Utrzymaniu rang, zaszczytów i pensyi wojskowych, tudzież dawnéy i nowéy Szlachty. 6) Zabezpieczeniu wszystkim Neapolitańczykom prawa do wszystkich urzędów i 7) zupełnéy amnestyi.“

Druga pod dniem 21. Maia z Messyny: „Co do amnestyi ogłasza się wyraźnie, że nikt nie będzie pociągany do odpowiedzialności za pismo, mowę, lub czyn na rzecz nieprawych Rządów Józefa Bonapartego i Joachima Murata, lub dawnych Rządów, przez cały ten czas, w którym uważałem Lud mój za będący w stanie moralnego uciemienia.“

Trzecia pod d. 22. Maia z Messyny: „Aby nicjako mieszało radości powszechnéy utrzymują się 1) wszystkie Sądy i Administracye; 2) prawa dotychczasowe zachowują się; 3) Sądownictwo iak dotąd, i 4) wszystkie oraz interesy krajowe także iak dotąd odbywane będą.“

Czwarta pod dniem 23. Maia z Messyny:

„Dowiedziawszy się z naywiększem nieukontentowaniem, że niektórzy źle myślący popłynąwszy stąd do Kalsbryf, popełniają tam okropne bezprawia udając, że mają od nas zlecenie, rozkazaliśmy, aby nikt iez nie był tam puszczony. Rozkazujemy Sądom naszym, ażeby tam według surowości prawa postąpiły z tymi wichrzycielami, a przytém ogłaszamy, iż gdyby wypadła potrzeba wysłać do téj Prowincyi Kommissarza naszego, opatrzymy go natenczas przyzwolitém pełnomocnictwem, lub przydamy mu wojsko, nasze; nieustanném bowiem staraniem naszym jest odwracać nieład i bezrząd.“

Piąta pod dniem 24. Maia z Messyny: „Chcąc utymać spokojność i bezpieczeństwo Poddanych naszych, a oraz przytłumić wszelką nienawiść i zemstę, ogłaszamy za wicherzycielów, i karać będziemy. 1) Wszystkich, którzyby nieupoważnieni od prawa lub od nas, chcieli gwałtem wrócić do dawnéy swey własności; 2) tych, którzyby nieupoważnieni, wdzierali się do dawnych swych urzędów.“

Nagradzając N. Król obojczy Sycylii Austriackiego polnego Marszałka-Porucznika Barona Bianchi za chwalebny wyprawę woiczną, w której tenże z taką wależnością, roztropnością i szybkością powrócił Królestwo pod berło prawego Pana jego, mianował go Xięciem di Casa Lanzi (od miejsca, gdzie umieszczona w 47mym Nrze Gazytety naszéy umowa względem oddania Królestwa Neapolitańskiego podpisaną została) z dotacją rocznych 10000 dukatów (Neapolitańskich).

W Neapolu wszystko spokojne. Kilka napomnień, danych lazaronom przez kapralów Austriackich; sprawiło naylepszy skutek. Lazarony twierdzą, że 8. Januaryz nabijał sam działa Austriackie. Osada Neapolu składa się z Austriaków, Anglików i Sycylijanów. Austriacy sprawują się jak naylepiej i czynią zaszczyt imieniowi Niemieckiemu. Jenerałowie Bianchi, Neipperg i Nugent, zjedzali sobie tam powszechny szacunek.

Dzienniki Przyzkie zwalają całą winę nie-szczęścia Murata na wojsko Neapolitańskie. Oto są szczegóły w téj mierze podane im od dwóch Officerów Włoskich, którzy d. 6. Czerwca wieczorem przybyli z Xięciem Rocca-Romana i Jen. Belliard, wytynąwszy z Neapolu na piase wyspy Elby:

„Król Neapolitański (który d. 25. Maia przybył do Canne w Prowandyi) winien klęskę

swoie i upadek niepojętemu tchórzostwu wojska swojego. Neapolitańczykowie wtedy tylko szli na przód, kiedy Austriacy nie byli w dostatecznej sile do dania im odporu. Ale gdy przychodziło dokupować się zwycięstwa, nie chcieli walczyć, i uciekali. Gdyby Jo a c h i m mógł być wkroczyć do Lombardyi, sprawa jego odniosłaby tryumf. Cisnęli się do niego Officerowie i żołnierze Xięcia Eugenia iusza. Ale tylko co stanął na linii przy Po, nadeszły Austriakom posiłki, poczem ci zaczęli działać zaczepnie, a Neapolitańczykowie zatrwożeni obecnością nieprzyjaciela, którzy się już nie cofał, uciekali. Król Jo a c h i m zaledwie zdołał zebrać szczątki wojska swego aż przy Macerata. Chciał wydać walną bitwę Austriakom, których tam mniej było. Za pierwszym wystrzałem z karabinów rozpierzchnęli się Neapolitańczykowie. Wyrzuceni z tyłu działą przez samegoż Króla dla wstrzymania ucieczki, nie zdołali pohamować tchórzów. Pozostał tylko wiernym Królowi batalion, złożony z Officerów Włoskich i Francuzkich, i z tą jedynie garstką Wasleczyńskich uskutecznił swój odwrót aż do Neapolu, ścigany nieustannie od Austriaków. Przybywszy Król do stolicy, przekonał się, iż nie może pozostać, tylko opuścić Lud, będący bez odwagi i energii. Jakóż wyjechał tylko konno z Neapolu d. 20 Maja, i leciał brzegiem aż naprzeciw wyspy Ischia, gdzie wsiadł na okręcik wyspy Elby, i w pięciu dotach przybył do Cannes. (*Gdzie się teraz Joachim Murat znajduje, nie wiadomo dotychczas.*)

F r a n c y a.

Xiężna d'Angoulême wydała w Londynie przed odjazdem swoim do Bordegalii, następującą odezwę do Francuzów: „Jezeliby głos prawego Króla Waszego jeszcze nie doszedł do Was, słuchajcie go teraz. Zgłaszam się do Was w imieniu jego, na mocy danego mi przezeń pełnomocnictwa. Wierni Francuzi, połączcie się z Córką Króla Waszego. Nie sprowadza ona na Was wojny. Mówi do Was jedynie o pokoju i zgodzie. Ubolewa nad okropnym nieszczęściem, jakie zdrada i krzywoprzysięstwo na Was sprowadziły. Nie bez grozy wspomina sobie dolegliwości, których ofiarami przez wojnę jeszcze stać się możecie, Francuzi! W imieniu Ojczyzny Waszój, familii Waszych i tego wszystkiego, co jest świętym i drogiem na ziemi, powstańcie i połączcie się ze mną dla zapewnienia tryumfu ojcowskiemu zamiarom naj-

lepszego z Królów. Francuzi! Czas jest drogi. Zwycięzkie wojska nadciągają. Oby prawdziwe narodowe poruszenie i wyraz wierności ku Królowi naszemu zakończyły od razu wojnę, przedsięwziętą nie z dumy i żądzy zdobywania Francyi i Europy. Francuzi! Podnieście sztandar wierności, a zobaczycie mię w pośród Was.“

W Londynie d. 26. Czerwa 1815.

(Podpis) Marya Teressa.

Niektóre z Gazet Angielskich zawierają następującą odezwę Xięcia Orleans, pierwszego Xięcia krwi we Francyi:

„Francuzi! Muszę przerwać milczenie, którem dotąd zachowywałem. Gdy niektórzy mieli zuchwałość potążyć imię moje z występniemi życzeniami i wiarołomnemi natchnieniami, honor mój nakazuje mi uroczystość oświadczyc się przeciw temu w obliczu całej Europy.“

„Francuzi! Zwodzą Was, obłąkują Was, lecz ci z pomiędzy Was najbardziej się zwodzą, którzy sobie przywłaszczają prawo obrania innego Pana, i którzy przez buntownicze nadzieie obrażają Xiążęcia, który jest najwierniejszym Poddanym Króla Francuzkiego Ludwika XVIII.“

„Nieodzowna zasada prawości, jest teraz jedyną rękocymską pokoiu we Francyi i w Europie. Gwałtowne zaburzenia Kraiów wskazywały konieczność i ważność tej zasady; usławniona przez przymierze wojenne i przyjacielski Kongres wszystkich Monarchów, stanie się ona niezmiennym prawidłem Rządów i Następstwa Królów. Tak jest, Francuzi! Pyszniłbym się zpanowania nad Wami, ale tylko w ten czas, gdybym zastał trochę osierocony przez wygaszenie Napias. Familii. Wszakże i naówczas okazałbym uczucia wcale różne od tych, jakie mi może przypisują, lub takich się po mnie spodziewają.“

„Francuzi! Odzywam się tylko do niektórych obłąkanych Mężów. Stańcie się znowu i oświadczcie się wiernymi Poddanymi Ludwika XVIII. i jego naturalnych Następców, łącznie z Waszymi Xiążętami i Współobywatelami.“ (*Miejsce i dzień, w którym ta odezwa wydana, nie wymienione.*)

(Podpis) Ludwik Filip Xiążę Orleans.

Czerwca wniósł P. Gamon, aby przywrócić wyborną Konstytucję r. 1791. P. Peñieres odpowiedział: „Za coż to mamy iść wtecz w cywilizacyi, i odrzucać doświadczenia lat 24? Nie dozwoli nigdy Cesarz Alexander, aby się cofano w oświeceniu.“

Na teyże Sessyi Prezes Kommissyi rządzący doniósłszy Jzbie, że Minister wojny dzący u przednię straży dla doniesienia o rzetelnym stanie rzeczy, i przydawszy, iż Rząd w iakiémkolwiek bądź położeniu, nie poda Jzbie nic podłego i przeciwnego swoim obowiązkom, i że niepodległość Narodu i nietykalność Jsb do ostatka będą bronione, przesłał następujące

Doniesienie d. 28. Czerwca rano.

„Dochodzą nas trwożące szczegóły o posuwaniu się Sprzymierzonych. List Marszałka Grouchy pisany d. 27. o 10tej wieczorem donosi, że nieprzyjaciel w wielkić sile jest w Compiegne. Hr. Erlon nie mógł się tam dostać, i pociągnął do Senlis. Nieprzyjaciel zajął Pont St. Maxence, i wysyła kolumny na Creil i Senlis. W takim stanie rzeczy przymuszony jest Marszałek Grouchy przyspieszać swój obrót na Paryż, i przenieść główną kwaterę do Dammartin. Korpus Jen. Reille stanie w Gonesse, a Jenerała Vandamme w Nanteuil. — Związki telegraficzne z Lille do Boulogne, z Metz do Strasburga, z Paryża do Lille i Metz, są zerwane.“

Doniesienie to sprawiło nie małą trwożę w Jzbach.

Dnia 29. Czerwca podano obu Jzbiom następujące pisma dotyczące się wyjazdu Napoleona:

I. List Prezesa Kommissyi rządzący do Prezesów Jzb obu.

„Kommissya rządząca nie zapomniiała i na chwilę, iż Napoleon po swém zrzeczeniu się zostawał pod strażą honoru Francuzkiego. Pierwszém iey staraniem było wwiadnąć od Jeneratów nieprzyjacielskich listy żelazne (*des sauf conduits*) dla zabezpieczenia osoby iego. Dnia 25. Czerwca żądał Napoleon, aby dwie fregaty oddano do iego rozrządzenia. Kommissya upoważniła niezwłocznie Ministra morskiego do uzbrojenia tych fregat, a Jeneratowi Becker zalecił, żeby czuwał nad iego bezpieczeństwem w drodze; wydano oraz wszelkie potrzebne rozkazy, aby na wszystkich stacyach pocztowych były konie w pogotowiu. Jednakże Napoleon nie wyjechał był jeszcze dnia

28. Gdy listów żelaznych nie nadlestało, a zblizanie się nieprzyjaciół wzbudziło mocną obawę rozruchu wewnątrz, przeto Kommissya postanowiła popierać na nowo wyjazd iego, względem czego dała wyraźny rozkaz Ministrowi morskemu, postawszy go z Hrabią Boulay do Napoleona. Pozna Jzba z przyłączoney tu kopii odpowiedzi Lorda Wellingtona, iż nie sądził się byćdź upoważnionym do wydania listu żelaznego, i że Kommissya dopełniła najswiętszego obowiązku, skłoniwszy Napoleona do niezwłocznego wyjazdu. Donosi teraz Jzbie, że Napoleon wyjechał o 4tey, iak się okazuje z przyłączonego listu Jenerała Becker. Wzywa Kommissya Jzbię, aby się opatrzeniem iego i familii onegoż zajęła. Jestem i t. d. — Dan w Paryżu dnia 29. Czerwca 1815.

Podpisano: Xiążę Otranto.

II. Kopia listu Xięcia Wellingtona do Hrabiego Bignon.

„Odebrałem list JW. Pana pod d. 25. Czerwca. Datem już był Panóm Kommissarzóm, mianowanym do układu o pokóy ze sprzymierzonymi Mocarstwami, odpowiedź na żądanie rozeymu, wiadomą JW. Panu, do której nie mam co przydać. Co się tycze paszportu i listu żelaznego dla Napoleona Bonapartego, aby się mógł udać do Ziedn. Stanów Ameryki, doniesć muszę JW. Panu, iż nie jestem wcale umocowany od Rządu moiego dadź iaką na to odpowiddź. Zostaje i t. d. — W głównej kwaterze d. 28. Czerwca 1815.

Podpisano: Wellington.

III. Kopia listu Jenerała Becker do Prezesa Kommissyi rządzący.

„Donoszę Kommissyi rządzący, że Cesarz tey chwili wsiada do pojazdu dla udania się na miejsce przeznaczenia swiego. Okazał ón najmocniejsze życzenie przywrócenia pokoju i szczęśliwości Francyi. Jestem i t. — Dan w Malmaison dnia 29. Czerwca 1815.“

Jenerał Hr. Becker.

W Jzbie Parów żądał Hr. Lavalette d. 29. Czerwca, aby Minister morskій zdał sprawę względem tego odjazdu. Zdał ją Minister wyraziwszy, iż w towarzystwie Ministra Stanu Hrabiego Boulay uczynił potrzebne do tey podróży rozporządzenia; „Zarzucają mi (rzekł ón) iż w opowiedzeniu mo-

żem mieszam daty; ale proszę mi wybaczyć, bo już od trzech dni nie spię. Dzień i noc pomieszały się w wyobrażeniu moim, i tyle tylko wiem, że to wszystko zaszło w 96 godzinach."

Na Sessyi Izby Reprezentantów dnia 1. Lipca doniósł P. Bordiere, były księgarz Napoleona, iż tenże wzięć pragnie do swego ustronia małą bibliotekę będącą w pałacu Trianon, złożoną z 2200 ksiąg, tudzież kosztowne dzieła Denona i Viscontego. — Zezwolono.

Gdy Sprzymierzeni zbliżyli się do Paryża, posłał Davoust następujące pismo do Lorda Wellingtona.

W główny kwaterze Lavalette
30. Czerwca.

Milordzie! Nieprzyjacielskie poruszenia JW. Pana trwają ciągle, lubo według ogłoszonych oświadczeń przyczyna wojny, którą sprzymierzeni Monarchowie przeciw nam prowadzą, już zniknęła, gdy Cesarz Napoleon rzekł się korony. W chwili, gdy krew na nowo ma być przelana, odbieram od Marszałka Xięcia Albufera telegraficzne doniesienie, przez które mię wiadomia, iż z Jenerałami Austryackim Bubna i Frimont zawarł zawieszenie broni, mające trwać do dnia 2. Lipca, i że Marszałek Suchet cofną się w granice oznaczone traktatem Paryżkim. Przyłączam tu kopię tegoż doniesienia. Milordzie! Ręczę honorem moim za to zawieszenie broni. Ustąpię teraz wszelkie powody, iakiebyś JW. Pan mieć mógł do dalszych kroków nieprzyjacielskich, ponieważ nie możesz mieć innych przepisów od Rządu Twego nad te, iakie Jenerałowie Austryaccy od swego Rządu mają. Wzywam JW. Pana uroczyście, abyś zaprzestał wszelkich kroków nieprzyjacielskich, i zawarł ze mną zawieszenie broni, mające trwać do rozstrzygnięcia Kongressu. Nie mogę wierzyć Milordzie, żeby żądanie moje miało być nadaremne, bo byś się w oczach walecznych swoich ziomeków naraził na wielką odpowiedzialność. Powodem niniejszego pisma jest jedyna chęć wstrzymania wylewu krwi, i starania się o dobro Ojczyzny mojej. Gdy sam stanę na polu bitwy i wystawię sobie talenta Twoje, będę oraz przekonany, iż tam będę walczył za najświętszą sprawę, za obronę i niepodległość Ojczyzny mojej, a iakolwiek będzie wypadek, zastuję na Twój szacunek.

Przyymiy, Milordzie, zapewnienie moiego największego poważania.

Marszałek, Xiążę Eckmühl.
Takiż pismo odebrał Xiążę Blücher. Oto jest wspomniane w powyższym liście telegraficzne doniesienie Xięcia Albufera (Marszałka Suchet) z Chambery w Sabaudyi, pod dniem 29. Czerwca do Ministra woyny:

Dnia 27. uderzyli na nas Austryacy na cały linii ich stanowiska; lecz ze stratą 250 ludzi w zabitych i ranionych odpartymi byli. Kazałem potem proponować Jenerałowi Bubna zawieszenie broni, lecz ani słyszć o tćm nie chciał. Dnia 28. uderzył znowu nieprzyjaciel na nas pod Conflans i Aiguebelle, ale stracił 1500 ludzi, i zabrałiśmy mu 500 niewolnika. O godzisie 1wszey po południu proponowałem powtórnie zawieszenie broni, które naówczas było przyjętćm. Ma mocy tej umowy cofam się do stanowiska przepisanego traktatem Paryżkim. Podczas układania się z Jenerałem Bubna, wyprawilem także połańca rozemowego z taką propozycją do Jenerała Frimont do Genewy, który mi odpowiedział, i zezwala na zawieszenie broni do 2. Lipca, gdyż około tego czasu będę mógł mieć nowe przepisy od Rządu moiego.

(Podpisano) Xiążę Albufera.

Na powyższy list Marszałka Davoust odpisał Xiążę Blücher, iak następuje:

W moiej głównej kwaterze dnia
1. Lipca 1815.

Myli się, kto sądzi, iż między sprzymierzonymi Mocarstwami a Francją ustaly wszelkie powody wojny, ponieważ Napoleon rzekł się tronu; rzekł ón się go tylko warunkowo, to jest, na rzecz Syna swego, a uchwała Mocarstw sprzymierzonych nie tylko wyłącza od tronu Napoleona, ale też wszystkie członki familii jego.

Jeśli Jenerał Frimont czuł się upoważnionym do zawarcia zawieszenia broni z nieprzyjacielskim Jenerałem, stojącym przeciw niemu, nie jest to pobudką dla nas postąpienia sobie podobnie. My popieramy zwycięstwo nasze, a Bóg dał nam do tego środki i użyczył dobrej chęci.

Rozważ, Panie Marszałku, co czynisz, i nie przypraw znowu o zgubę miasta; bo wiesz, czegoby się rozjątrzony żołnierz dopuścił, gdyby stolica miała być wzięta szturmem. Chceszże obarczyć się złorzeczeniem

Paryż a tak, iak złorzeczeniem Ham-burga?

Chcemy weyśdź do Paryża dla obro-nienia prawych mieszkańców od rabunku, którym pospółstwo zagraża. W Paryżu tylko może bydź zawarty dogodny rozeym. Zechcesz, Panie Marszałku, uznać ten nasz stosunek z Narodem twoim.

Wreszcie, Mości Marszałku, czynię ci ieszcze tę uwagę, iż gdy się z nami chcesz układać, jest rzeczą osobliwszą, że Office-rów naszych, wystanych z listami i propo-zycjami, wbrew prawu Narodów zatrzy-maiesz.

Z zwykłą formalnością przyjętey grzecz-ności mam honor bydź

Panie Marszałku
gotowym do twych usług:

Blücher.

Na Sessyi Izby Reprezentantów dnia 2. Lipca czytano o potyczce, zwiedzioney z Prusakami między Wersalem i Pary-żem, następujący bulletin z dnia 2go Lipca:

„Woysko nasze miało sposobność oka-zać dnia wczorayszego zwyczajne wzięcie swoje w dwóch świetnych rozprawach. Jene-ral Excelmans domost, że po południu ruszył z częścią iazdy swoiey do Wersalu. Nieprzyjaciel osadził to miasto 1500 ludźmi iazdy; Jenerał Excelmans mając zamiar poymania onychże, wysłał tym końcem Jene-rala Porucznika Piré z 1wszym i 6tym puł-kiem strzelców, a 44tym pułkiem piechoty liniowey do Ville d'Avray i Requen-court z rozkazem, aby stanął tamże w za-sadkę dla przyięcia nieprzyaciela, ieżeli by przez to miejsce przechodził. Sam Jenerał Excelmans posunął się na drodze idący z Mont-Rouge do Velliscy w zamiarze wkroczenia z trzech miejsc do Wersalu. Spotkał ón na wzgórzach lasku Verieres mocną nieprzyacielską kolumnę; pułki dra-gonów 5ty i 15ty, które znajdowały się na czele, uderzyły na nieprzyaciela z rzadką nieustraszonoscą; pułki 6ty i 16ty huzarów wzięły go z boku; zgiemiony na wszystkich punktach nieprzyjaciel, zastał idący do Wersalu gościniec trupami i ranionymi. — W pośród tego czasu Jenerał Porucznik Pi-ré wykonał z równą dzielnością i zręczno-ścią poruszenie swoje ku Roque-nacourt. Kolumna Pruska, przypieran-a od Jenerała Excelmans, powitana by-ła od korpusu Jenerała Piré i musiała

wytrzymać w odległości wystrzału karabi-nowego żywy ogień 44go pułku; natarł na nią oraz w tymże samym czasie 1wszy i 6ty pułk strzelców, gdy ścigające ją pułki 6ty huzarów, a 5ty dragonów, parły ją aż do samego Wersalu. — Skutkiem tey pię-kney potyczki było zupełne zniszczenie Brandeburskiego i Pomorskiego huzarskiego pułku, naypiękniejszych pułków huzarskich woyska Pruskiego. Woysko Francuzkie, tak piesze iak i konne, przesadzało się w odwadze. Jenerał Excelmans donosi, że nie byłoby końca, gdyby wszystkich Męż-nych wymienić musiał. Pułkownik Bri-queville, jest ciężko raniony. Poymaliś-my w tych obu rozprawach wiele niewolni-ka i zabraliśmy około 1000 koni.“

Dnia 3. Lipca uchwaliła Izba Parów podziękowanie Jenerałowi Vandamme za to, iż z woyskiem swoim przybył pod Pa-ryż, tudzież dywizyi Jen. Reille, którey wystrzały ubity Xięcia Brunświckiego, i Jenerała Picton, a ranily Xięcia Ora-nii, i która straciła sama w dniach 16tym i 18tym 10,000 ludzi i połowę Jeneratów.

T e a t r W o y n y .

Nadzwyczajna Gazeta dworska Lon-dyńska, z dnia 7go Lipca, zawiera nastę-pujące urzędowe doniesienia Xięcia Wel-lingtona:

W Gónesse d. 2. Lipca.

„Nieprzyjaciel uderzył dnia 28. p. m. w Villars-Cortereys na przednią straż korpusu Marszałka Xięcia Blüchera; lecz gdy tymczasem nadciągnął główny korpus, odparty został ze stratą 6 dział i 1,000 ieńców. Okazuje się, iż to woysko ciągnęto z Soissons do Paryża. Gdy z tego go-ścińca przez korpus Pruski pod Villars spędzonem było, dostało się na gościniec prowadzący do Meaux. Tam znowu ude-rzył na nie Jen. Bülow, który zabrawszy mu 500 niewolnika, odparł za Marnę. Po-mimo tego, korpus ten nieprzyacielski do-ciągnął do Paryża. Przednia straż woyska będącego pod moim dowództwem przepra-wiła się dnia 29. przez rzekę Oise, a wczoraj zajęliśmy stanowisko między wzgórzami przy Rochebourg i lasem pod Bondy. Marszałek Xiążę Blücher, który dnia 30. Czerwca rano zajął wieś Aubervilliers, czyli Vertu, obróciwszy się w prawą, przebył Sekwanę pod St. Germain,

gdy ja tymczasem na przed wyruszyłem, a dziś stanie ón z swoiém prawém skrzydłem w Plesses-Pique, z lewém w St. Cloud, a z odwozem w Wersalu. Nieprzyjaciel mocno obwarował wzgórze przy Montmartre i miasto St. Denis, a za pomocą rzeczek Nouillon i Vielle-Mer, zalał okolicę od północnej strony miasta; gdy także woda jest sprowadzona do kanału l'Ourcq, a brzegi jego obwarowane są szancami i baterjami, przeto ma nieprzyjaciel mocne stanowisko z tej strony Paryża. Wzgórze przy Belleville są także umocnione; lecz ile wiem, nie usypano jeszcze żadnych warowni na prawym brzegu Sekwany. Nieprzyjaciel ściągnął do Paryża wszystkie oddziały pozostałe po bitwie dnia 18., tudzież zakłady całego wojska, 40 do 5000 wojska liniowego i gwardyi, oprócz gwardyi narodowych, tak nazwanych strzelców gwardyi, i batalionów skonfederowanych. Z wielkiem ukontentowaniem donoszę, że twierdza Quesnoy poddała się dnia 29. Czerwca Xięciu Fryderykowi Oranii. Przyłączam tu kopią doniesienia jego. Słyszę także, że twierdza Bassaume poddała się Officerowi wysłanemu tam przez Króla Francuzkiego.

Mam honor byđ &c.

Wellington.

W Gonesse 4. Lipca

„Marszałek Xiążę Blücher doznał ze strony nieprzyjaciela mocnego odporu przy zajęciu stanowiska na lewym brzegu Sekwany, o którym namieniłem w doniesieniu moim pod dniem 2. b. m., a mianowicie pod St. Cloud i Meudon; lecz walczone wojsko Pruskie pod Jeneralem Zieten pokonawszy wszelkie przeszkody, usadowiło się szczęśliwie na wzgórzach pod Meudon i we wsi Issy. Francuzi uderzyli znowu na wojsko Pruskie w Issy dnia 3. rano, ale ze znaczną stratą odparty zostali. Widząc wtedy nieprzyjaciel, że Paryż ze słabej strony otworem stoi, i że związek między obu sprzymierzonymi wojskami za pomocą postawionego przeze mnie mostu przy Argenteuil otwartym został, tudzież że korpus Angielski na lewym brzegu Sekwany posuwa się ku mostowi przy Neuvilly, wysłał posłańca rozejmowego żądając, aby strzelanie z obu stron ustało, dla ułożenia umowy wojskowej, na mocy

której wojsko Francuzkie ustąpić miało z Paryża. Zebrali się więc Officerowie z obu stron w St. Cloud. Przyłączam tu kopią umowy wojskowej, zawartej wczoraj wieczorem, a zatwierdzonej przez Marszałka Xięcia Blüchera i przeze mnie, iako też przez Xięcia Eckmühl ze strony wojska Francuzkiego. Umowa ta rozstrzyga wszelkie zachodzące teraz wojskowe wątpliwości, a nie ściera się wcale do żadnych politycznych stosunków. Jenerał Lord Hill wyruszył dzisiaj dla zajęcia odstąpionych posterunków, a jutro osadzę Montmartre. Posyłam niniejsze doniesienie przez mego Adjutanta Kapitana Lorda Hill.

Mam honor byđ &c.

Wellington.

(Tu następuje umieszczona już w przeszłym Nrze Gazety naszey umowa względem poddania Paryża.)

Polny Marszałek Xiążę Schwarzenberg miał d. 11. Lipca główną kwatę swoją w Dienville (między Brienne i Vandoeuvres) i zamyslał stanąć dnia 15. w Fontainebleau. Główna kwatéra Arcy Xięcia Ferdynanda znajdowała się d. 11. Lipca w Brienne; polny Marszałek Bawarski Xiążę Wrede pociągnął ku Sens, a polny Marszałek Rossyjski Hrabia Barclay de Tolly był d. 5. Lipca z główną kwatęą swoją w Pont a Mousson.

Naynowsze Wiadomości.

N. Król Francuzki odprawił dnia 8. Lipca o godzinie trzeciej po południu wjazd swój do Paryża. NN. Cesarze Austriacki i Rossyjski, tudzież N. Król Pruski przyiechali tam poczęt *incognito* dnia 10. o godz. 8męj wieczorem. Wojsko Xięcia Schwarzenberga dąży w śpiesznych pochodach ku Ligierze. — Napoleon udał się d. 3. Lipca na pokład fregaty stojącej w porcie Rochefort, którego pilnością koresarze Angielscy. Z Paryża posłano rozkaz, aby go przytrzymać, co jednak w każdym przypadku nielakim trudnościami podpaść może, gdyż fregata osadzoną jest kilkoma przychylnymi mu ludźmi. Są z nim Brat jego Józef, Jenerałowie Savary, Ebertrand, Labedo, etc i Lallemund.